

Tuore väitöskirja etsii keinoja digitaalisen median hallitsemiseen ja järjestämiseen pitkällä aikavälillä.

TEKSTI JA KUVA JARI TOMMINEN

Diplomi-insinööri **Risto Sarvas** on viime vuodet tutkinut digitaalisen median, erityisesti valokuvan, käyttötapoja kuluttajien keskuudessa. Digitalisoinnin myötä itse tuotetun kuvamateriaalin käyttö on monipuolistunut ja laajentunut huomattavasti filmiäikäkauteen verrattuna.

Helsingin tietotekniikan instituutissa (Helsinki Institute for Information Technology, HIIT) tutkijana työskentelevän Sarvasen väitöskirja, "Käyttäjakeskeisen metatiedon suunnittelu digitaaliseen näppäilykuvaukseen", pureutuu yhä voimakkaammin kasvavan kuvatuvan hallitsemiseen ja järjestämiseen tavallisen käyttäjän kannalta.

Pienten aineistomäärien hallinta kansiomalla ja muistinvaraisesti ei ole ongelma. Näppäilykuvauksen digitalisoituminen on kuitenkin moninkertaistanut tuotetun materiaalin määrän. Digikameralla tai kamerapuhelimella otettut kuvat ovat käytännössä ilmaisia, joten niitä tulee myös otettua. Seurauksena on hyvin nopeasti aineistomassa, josta on vaikeaa löytää haluttuja kuvia ja joiden sisältöä koskevat tiedot saattavat olla ainoastaan kuvan ottajan muistissa.

Ongelma näkyy myöhemmin

"Valokuvissa aikaperspektiivi on pitkä," Sarvas muistuttaa. "Digikuvaus on nuori ilmiö. Se on ollut olemassa vasta viitisen vuotta. Entä sitten, kun samoihin kuviin palataan 20 tai 30 vuoden päästä?"

Sarvasen mukaan tilanne on hämmentävä, sillä käyttäjät itse eivät vielä tunnu kokevan kuva-arkistojen hallintaa ongelmaksi. Tutkija sen sijaan näkee paitsi tilanteessa piilevät riskit, myös mahdollisuudet, joita kuviin liittyvän tiedon tallentaminen voi avata.

Ammattipuolella kuva-arkistojen organisointiin on laadittu vuosien varrella useampikin standardeja. Nämä kuvien kaupalliseen ja julkaisukäyttöön suunnitellut normit eivät kuitenkaan ota kovin hyvin huomioon yksityiskäyttäjän tarpeita.

Sosiaalinen merkitys kasvussa

Näppäilyvalokuvauksen sosiaalinen merkitys on digitalisoinnin ja tietoverkkojen leviämisen myötä kasvanut. Kuvien jakaminen on entistä helpompaa ja ne voi saada aiempaa laajemman yleisön nähtäville. Kuvia käytetään

Risto Sarvas kantaa huolta digitaalisen kuvamateriaalin ja siihen liittyvän tiedon siirtymisestä jälkipolville ja muille käyttäjille. Myös digitalisoinnin haasteet mietityttävät: "Puhutaan, että valokuvaus on demokratoitunut ja kaikkien harrastus. Se vaatii kuitenkin osaamista, tekniikkaa ja rahaa enemmän kuin ennen."

Metatieto järjestää kuvakaoksen

DIGIKUVAUS

entistä useammin apuna oman sosiaalisen verkoston luomisessa.

Kuviin pitäisikin saada itse kuvaustilanteeseen liittyvien tietojen (kuvaaja, milloin, missä, mitä tai keitä kuvassa) mukaan tieto siitä, kenelle ja milloin kuvaa on jaettu, mahdolliset kommentit ja mikä kuva on ollut suosituin.

Samoin yrityskäytöstä poiketen yksityiskäytössä kuviin liittyy arvoja ja merkityksiä, jotka voivat muuttua elämäntilanteiden mukana. "Matkailukohteesta voikin jonakin päivänä tulla kotipaikka, tyttöstävästä vaimo," Sarvas listaa.

Haasteena työmäärä

Kuka sitten jaksaa, ehtii tai viitsii tallentaa tällaisen tietomäärän? Osan metatietojen tallennuksesta voi jo nyt automatisoida. Kameran tallentavat paljon kuvausteknistä tietoa kuvan mukaan, muun muassa kuvaushetken. Sarvasen mukaan myös paikkatiedon saaminen olisi periaatteessa mahdollista ainakin jollakin tarkkuudella. "Kamerapuhelin voisi hyvin tallentaa tiedon tukiasemasta, jonka alueella se on kuvanottohetkellä.

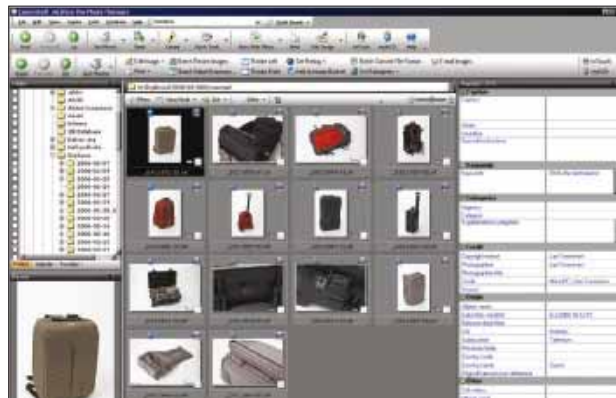
► Risto Sarvasen tutkimus- ja väitöstyön pohjalta on syntynyt muun muassa kotimainen Kuvaboksi-kuvanjakopalvelu ja sen edeltäjät MobShare ja Kuvat kavereille.

Sarvas on ollut mukana valokuvien jokapäiväistä käyttöä tutkivassa "Immortalidad"-projektissa. Projektin tuloksena on muun muassa syntynyt sovellus, jonka avulla käyttäjä voi selaimen kautta luoda koneellaan tai palvelimella olevista digikuvistaan kuvakirjan, lisätä siihen tekstiä ja tilata valmiin, tulostetun kappaleen.

Gps:llä sijainti saadaan hyvinkin tarkasti."

Eräs ratkaisumalli liittyy nettipohjaisiin kuvanjakopalveluihin. Kuvien katsojille voi antaa mahdollisuuden lisätä kuviin tietoja tai muokata niitä, jolloin "vastuu" metatiedon tallentamisesta jakautuu laajemmalle pohjalle. ■

Risto Sarvas väittelee 15.12.2006 klo 12.00 TKK:n Tietotekniikan osastolla.

Useat sovellukset mahdollistavat kuvamateriaalin järjestämisen ja etsimisen metatiedon avulla. Kuvassa on ACDSee Pro. Muita vastaavia ohjelmia ovat esimerkiksi Adoben Photoshop Elements ja Applen iPhoto.